وەرزی کۆچی پەناهەندەکان بەرەو باشوور .. ئەکرەم سەعید

نە(ئەمە تەمان دەوێت) بۆ (ئەمە تەمان ناوێت) *
بەهاتنی ترامپ و ستافەکەی بۆ نێو کۆشکی سپی لە ئەمەریکادا، دونیا هێندەی دی ئالۆزو پڕ لە کێشە بووە. بەتایبەتی دەربارەی کەیسی پەناهەندەکان کە مۆڵەتی مانەوەی فەرمییان نییە، مامەلەی دەزگاکان لەتەکیان هاوشێوەی مامەلەیە لەتەک تاوانباراندا، تا ئەو ڕادەیەی هەواڵ وایە بەشێک لەو پەناهەندانە بگوازرێنەوە بۆ بەندیخانەی"گوانتانامۆ" کە جێگای تاڵیبان و داعیشییەکان بوو.
هەڵبەتە ئەمە سەرەتای شەپۆلی دیپۆرتکردنەوەی پەناهەندەکانە، کە هێشتا شێوازێکی نەرمە، و ساڵانێکە لە بەریتانیا و سوید،، هتد، ئەم جۆرە سیاسەتە پەیڕەو دەکرێ، بەتایبەتی لە سوید هانی پەناهەندەکان دەدرێ بە گفتی بەخشینی بڕێک پوڵ، واز لە مۆڵەتی نیشتەجێبوون و پاسپۆرتەکانیان بهێنن و بگەڕێنەوە بۆ نیشتمانی یەکەمی خۆیان. بێگومان چەند ساڵی دی ژینگەی ئابووری و سیاسی و نائەمنی نێو سوید و ئەوروپا، بەشێک لە پەناهەندەکان ناچار دەکات بە کۆچ بەرەو وڵاتانە کە لێوەی هاتوون، کە بەزۆری دەکەوێتە ئاسیاو ئەفریکا و ئەمەریکای لاتین، واتە وڵاتانی باشووری گۆی زەوی.
هۆکاری دەرکردنی پەناهەندەکان وەک ڕواڵەت، زاڵبوونی باڵی ڕاستڕەوی توندڕەوە بەسەر فکر و سیاسەتی کۆمەڵگەو حکوماتەکانیاندا، بەڵام لەڕاستیدا بنەمای ئەم دیاردەیە هەلومەرجی ئابووری جیهانی و قەیرانەکانی سەرمایەدارییە، کە لێرەدا هەرچی پەیوەندی بە پەناهەندەکانەوە هەیە لە (ئەمە تەمان دەوێت) بۆ (ئەمە تەمان ناوێت)ی کردووە بە ڕێگا چارەی سەرمایەی دەندە بۆ چارەسەری قەیرانەکانی.
زیاد لە شەست ساڵ لەمەو پێش لە سوید بە خۆشییەوە پێشوازییان لە هاتنی یەکەم شەپۆلی پەناهەندەکانی کارکردنی(یۆنانی و ئیتاڵی) دەکرد، لە نەوەدەکان بەدواوە پەناهەندەی(ئێراق، ئێران، سوماڵ، بۆسنیە، ئەفگانستان، هتد) ژمارەیان لە زیادبوون بوو. هەڵبەتە دیمەنێکە هاوشێوەیە لە وڵاتانی ڕۆژئاوای ئەوروپا و ئەمەریکا.
ئەو خولە لە گەشەی سەرمایەداری هێشتا کارگەکان، بەشەکانی کەرتی خزمەتگوزاری سەرمایە پێویستی بە هێزیکار بوو، وە پەناهەندەکان دەیانتوانی ئاستی پێویست لە(سوپای یەدەکی هێزیکار/ بێکاران) لە

ڕێژەکی گونجاو بە قازانجی سەرمایە ڕابگرن، بۆیە(ئێمە تۆمان دەوێت) دیمەنی گشتی سەرمایەداری ئەو ساڵانە بوو.
بە گەشەکردنی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان"ڕۆبۆرت و تەکنەلۆژیای زانیاری و ئامێری خۆبزووێن" لەم چەند ساڵانەی دوواییدا، وە بەهۆی قەیرانی سەرمایە کە ئیفلاسی زۆرێک لە کارگەکان و کەرتی خزمەتگوزاری دەرئەنجامی بووە، ڕێژەی بێکاری ڕووی لە هەڵکشانە، بەتایبەتی چەند ساڵی ئایندەی نزیک، فرسەتی کار کەم دەبێتەوە.
بۆیە بە کورتی ئەم هۆکارانە ئابوورییانە لە پاڵ ژینگەی فکری و سیاسی دژی پەناهەندەکان، دیمەنەکەی لە بەشێکی زۆری وڵاتانی سەرمایەداریدا کردەتە:(ئێمە تۆمان ناوێت).

- **گەردەلولی ڕاستڕەوی بەسەر جیهاندا**

دوای هاتنی ترامپ و سەرکەوتنی"ڕاستڕەوەکان/ موحافزین"لە ئەڵمانیادا، جیهان ڕەنگی شین دەپۆشێ / ١. هەڵبەتە لە بەشێکی جیهاندا(هیندستان، ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، سوید، ئەرجەنتین،، هتد) ساڵانێکە ڕاستڕەوەکان حوکم دەکەن.
بۆرژوازی دونیا بەلای ڕاستدا وەردەچەرخێنە، و سیستەمی یەک قوتبی دەبێ بە سیستەمی فرە قوتبی، ستافی فەرمانڕەوایەتی و گوتاری ئایدۆلۆژی و سیاسی لیبرالی گۆڕاوە بە گوتار و ستافی کۆنەپارێزی ئایینی و نەژاد پەرستی و ناسیۆنالیستی.
تۆبی ویلکینسن لە کتێبی(سەرهەڵدان و داڕمانی میسری کۆن)دا باس لەوە دەکات کە میسرییە کۆنەکان چەمکی "دەوڵەت- نەتەوەیان" داهێنا کە تا ئێستاش زاڵە بەسەر هەسارەکەماندا.
پاشکان ئامرازەکانی وەک:(پۆلیس، دژایەتی بێگانە و سەرکوتکردنی دەندانەی ناڕەزایەتییەکان)یان بەکارهێناوە بە چەسپاندنی دەسەڵاتیان.
کەواتە فۆبیا لە بێگانە، و ڕق و کینە بەرامبەر بێگانە، دوژمنایەتیکردنی ئەو خەڵکانەی کە لە ئێمە ناچن و لە ئەسڵدا پەناهەندەن، ئەم هەست و هۆشە کە ساڵانێکە کێشەیەکی بەرچاوە لە مەیدانی سیاسی جیهانی ئەمڕۆدا، دیاردەیەکە هەبووە لە کۆمەڵگە دێرینەکانی سەردەمی کۆنی میسر، چین، هیندستان،، هتد .
جیاوازییەکە لەوەدایە کە لەسەردەمی دێریندا پەرستگاکانی ئایینەکانی دەسەڵات، هانی خەڵکیان دەدا کە ڕقیان لە بێگانەکان بێت و دژایەتیان بکەن، بەناوی ئەوەی ئەو غەریبانە لە ئێمە ناچن و هەڵگری ئایینی ئێمە نین و

دەوڵەتەکەمان تێک دەدەن، بەڵام ئەمڕۆکە لە سەردەمی سەرمایەداریدا، ئەحزابەکانی بۆرژوازی ڕاستڕەو و ناسیۆنالیست هەمان وەزیفەی پەرستگاکان جێبەجێ دەکەن.

(دژایەتی بێگانە و پەناهەندەکان)ڕۆڵێکی گەورە دەبینن لە پارچەپارچەکردنی یەکێتی چینی کرێکاران و فریودانیان، ئەمە ئاسانکاری دەکات بۆ سەپاندنی هەژموونی دەسەڵاتی سەرمایە بەسەر خەڵکیدا، و کاتێ خەڵکی چوونە ژیر سیاسەت و هۆشی بۆرژوازەکان، ئیدی وەک ئەو مانگایەیان لێ دێ کە چەقۆی قەسابەکە دەلێستنەوە.

- گەمەی سیاسی بۆرژوازەکان و تاوانبارکردنی قوربانییەکان

لە کاتێکدا(تەقەکەری قوتابخانەکەی شاری ئۆریبرۆ لە وڵاتی سوید"ڕیکارد ئەندەرسۆن")هیچ جیاوازی نەدەکرد لە نێوان(موسڵمان، مەسیحی، یەهودی، بودی و کۆمۆنیستی، کوردی، عەرەبی، تورکی،، هتد، کار دەکەیت یان بۆ کۆمەکی سۆسیال دەژیت؟)، چونکە بکوژ لە قوربانییەکانی نەدەپرسی تۆ کێیت؟ بەڵکە ئەو هاتووە پەناهەندەکان بە گشتی کۆکوژی بکات، مشتومڕێک لە نێو خەڵکیدا زیادی کردووە:

کە داخۆ تندوتیژی و زیادبوونی ئیسلامی سیاسی و ڕەگەزپەرستی خەتای کێیە؟!.

ساڵەکانی نەوەدەکان و دووهەزارەکان باڵی لیبڕالیسمی نوێ لەژیر ناوی کۆمەڵگەی فرە کەلتووری، کۆمەکی ئیسلامییەکانیان دەکرد تا گەشە بکەن(مزگەوت بە کۆمەکی تورکیا و سعودیە و،، هتد، دروست دەکرا، تەکیەی سونی و شیعە، قوتابخانەی خوێندنی قورئان و،، هتد، کەنیسەی ئینجیلی و پەرستگای بودی زیادی دەکرد)، ئەمە لە وڵاتانێکدا کە دەوڵەت بە حیساب بە دەستور سیکولاریستە و کۆمەکی هیچ لایەنێک و گورپێکی ئایینی ناکات و، خوێندن دەبێ نیشتمانی بێت نەک ئایینی گروپێک.

دوای ئەوەی ئەم دیاردانە زیادی کرد، کە خۆشیان باشیان دەزانی کە بەرپێچەکەی زیادبوون و گەشەی بیروباوەڕی ڕاستڕەوی توندڕەوەو ڕەگەزپەرستییە لە کۆمەڵگەدا، ئەمڕۆکە خەتای ئەو پشێوی و تیرۆرانەی ڕوودەدەن، دەخەنە ئەستۆی قوربانیەکان-(پەناهەندەکان).

بە هەر دوو دیوەکەیدا: بە بڕوابوون بە ململانێی شارستانیەکان یان بە دیالۆگی شارستانیەکان، بە بڕوابوون بە کۆمەڵگەی فرەکولتوری یان کۆمەڵگەی تاککولتوری ئەمە لە نێو ژوورەکانی فکرو پراکتیکی بۆرژوازیدا دەسوڕێنەوە، وە ئەم هۆشیاریە کە لە ئەسڵدا هۆشیاری چینی بۆرژوازییە، ئەمڕۆ لە

کـۆمەڵگەدا هەژموونی هەیە.
ئـەحزابـە بـۆرژوازـەکان ئەژدـەهاـێکی فرـە سـەرن

فاشیسم لە ئەوروپای ئەمڕۆدا لە ئەژدەیهاێکی چەند سەر دەکات. سۆشیالیزمەکان یەکەم دەستە بوون کە چونە جەنگی ئەم ئەژدەهایەی وا ڕۆژ دوای ڕۆژ گەورە دەبێت، ئەما سۆشیالیزمەکان یەک ڕەوت و یەک بۆچوون نین. چەپی سونەتی و چەپی نوێی ئەوروپی مارانگازی ڕاسیزمن، بۆیە شەڕ لەتەک ئەم سەرەی ئەژدیهاکە دەکەن و ئیسلامی سیاسی چاو لێ ناکات وەک بەشک و سەرێکی ئەژدیهاکە، بەشێکی دی مارکسیزمە پەناهەندەکانن، ئەوانەی مارانگازی فاشیزمی ئیسلامی سیاسین، بۆیە پەلاماری ئەو سەرەی ئەژدیهاکە دەدەن کە ئیسلامی سیاسیە و چاو لە سەرتاپای ئەژدیهاکە و سەرەکانی دی نادەن. ئەم دەردە تاک بینیە نموونەیمان هەیە لە مێژووی بزووتنەوەی سۆشیالیسمیدا. بۆ نموونە لە بەرامبەر مەترسی شۆفینزمی نەتەوەیی، بەشێک لە سۆشیالیزمەکان تەنها شۆفینزمی نەتەوەی سەردەستیان دەبینی، بە پێچەوانەشەوە بەشێکی دی لە سۆشیالیزمەکان تەنها شۆفینزمی نەتەوەی ژێردەستیان بە مەترسی لە قەڵەم دەدا. نەبوونی سیاسەتێکی سۆسیالیستی دژی فاشیزم، تا خەڵکی بتوانێ بچێتە جەنگێکی وشیارانە لەتەک هەموو سەرەکانی ئەژدەهای فاشیزم، کەم و کورتییەکی ترسناکی تیئوری و سیاسیە کە بە زیانی گەورە لەسەر یەکیەتی و بەرژەوەندی چینی کرێکاران تەواو دەبێت.

١/ ڕەنگی شین؛ ڕەنگی ئەحزابی موحافزینی بۆرژوازییە.
٢/ لە گریکی کۆن بەو خەڵکانەی کە زمانی گریکیان نەزانییوە گتووە(بەربەر – barbarus) بەمانای دڕندە و وەحشی.